

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11174513>

TEATR PEDAGOGIKASINING BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARI MISOLIDA DARSLARGA TATBIQ ETILISHI

Muhiddinova Nilufar Bahodirovna

Navoiy Davlat pedagogika instituti Pedagogika va psixologiya kafedrasida o'qituvchisi,
nilufarmuhiddinova405@gmail.com

Haqberdiyeva Umida Fayzullayevna

Pedagogika nazariyasi va tarixi mutaxassisligi 2- bosqich magistranti
xakberdiyevaumida@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ta'lim jarayonida teatr pedagogikasining o'rni va ahamiyati beqiyosdir, ushbu amaliyotini qo'llash, tadbiq etish va bu usul orqali yosh avlodni mustaqil fikrlay oladigan kreativ shaxs sifatida tarbiyalash tizimini yo'lga qo'yish amaliyotini joriy qilish zarur. O'quvchilarni yot g'oyalardan himoya qilish, umummilliy g'oya va qadriyatlarni singdirish, vataniga, jamiyatga kerakli individ bo'lib shakllanishida teatr pedagogikasining o'rni muhim.

Kalit so'zlar: teatr pedagogikasi, ingliz tilida til ko'nikmalari, kreativ individ, xorijiy til, g'azab, tashvish, badiiy-estetik faoliyat.

ABSTRACT

The role and importance of theater pedagogy in the educational process is incomparable, it is necessary to apply and implement this practice and introduce the practice of establishing a system of educating the young generation as a creative person who can think independently through this method. The role of theater pedagogy is important in protecting students from foreign ideas, instilling national ideas and values, and shaping them into individuals necessary for their country and society.

KIRISH

XXI asr maktabida o'quvchilarning ta'lim motivatsiyasini oshirish masalasi ayniqsa dolzarbdir. To'g'ri tashkil etilgan mehnatgina o'quvchini bilim olishga undaydi. Shuning uchun ham o'qituvchilarning ta'lim jarayonini shunday tashkil etishlari bolalarning maktabga borishlarini, bilim olishga intilishlarini, yuqori ta'lim natijalarini qo'lga kiritishlari muhim ahamiyatga ega.

Ta'lim tizimining asosiy vazifalari ijodiy qobiliyatlarni aniqlash, shaxsning rivojlanishi va o'zini-o'zi rivojlanishi uchun shart-sharoitlarni yaratish, bolalarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarishning yetarli vositalaridan foydalanishdir.

Hozirgi vaqtda umumta'lim tashkilotlari va qo'shimcha ta'lim muassasalari amaliyotida bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan turli xil ijtimoiy-pedagogik va psixologik usullar qo'llaniladi. Ulardan biri teatr pedagogikasi texnologiyasidir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Talabalarning ta'lim motivatsiyasini oshirishda teatr pedagogikasining muhim imkoniyatlari haqida E.I. Kosinets ko'plab tadqiqot ishlarini olib borgan. U o'zining izlanishlarida teatr pedagogikasi talabalarga ijobiy ta'sir qilishi, murakkab ma'lumotlarni osonlik bilan o'zlashtirishga yordam berishi va motivatsiyaning oshishi haqida so'z yuritgan.

Zamonaviy nashrlarda tadqiqotchilar maktab o'quvchilari va talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda teatr pedagogikasining ta'siri va rolini alohida ta'kidlaydilar (A.M.Bezzub, V.Yu.Ivanov).

Tadqiqotning maqsadi teatr pedagogikasi texnologiyalari asosida va an'anaviy ta'lim tizimida tahsil olayotgan maktab o'quvchilarini taqqoslash; teatr pedagogikasi imkoniyatlari, ta'lim motivatsiyasidagi o'zgarishlar va o'quvchilar ijodiyoti ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash.

Tadqiqot gipotezalari:

1. Ta'lim jarayonida teatrlashtirilgan dars texnikasidan foydalanish o'quvchilarning ta'lim motivatsiyasi darajasini o'zgartirishga, fanga qiziqishni rivojlantirishga yordam beradi;

2. Darslarda teatr pedagogikasi elementlaridan foydalanish o'quvchilarning shaxsiy ijodiyoti, hissiy aqli, muloqot va tashkilotchilik qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

NATIJARLAR

Bizning tadqiqotimiz Navoiy shahri, Uchquduq tumanining 3-sonli Xorijiy tillarni chuqurlashtirilib o'qitiladigan maktabi asosida amalga oshirildi. Tadqiqotda 30 nafar umumta'lim maktab o'quvchilari ishtirok etdilar: 2 b-sinf (nazorat guruhi) – 15 nafar; 2 v-sinf (eksperimental guruh) – 15 kishi. O'quvchilarning o'rtacha yoshi 8-9 yosh.

2023-2024 o'quv yilida Uchquduq tumanining 3-sonli Xorijiy tillarni chuqurlashtirilib o'qitiladigan maktabi 2-sinfida teatr pedagogikasi tamoyillari asosida qurilgan kompleks ta'lim tizimi joriy etildi:

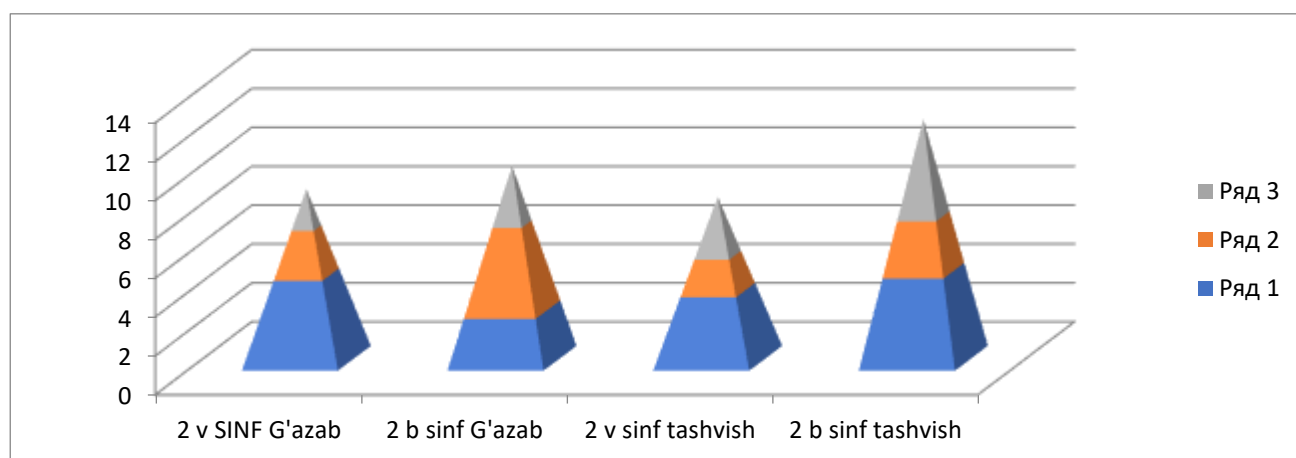
- Darslar – teatrlashtirilgan tomoshalar (chet tili);
- Sinfdan tashqari ishlar – “Step by step” maktab to'garak- teatri, badiiy-estetik faoliyat;
- Bayramlar va o'yin-kulgular: maktab to'plari "Kuz", "Qish", "Kumush asr", "Oltin asr", "Ritsarlarning turnirlari" va boshqalar;
- Maktab tarixi to'garagi;

2-sinf o'quvchilari o'quvchilarga yo'naltirilgan yondashuv, o'quvchilarining imkoniyatlari, qiziqish va istaklari asosida turli teatrlashtirilgan tadbirlarga singdirildi. O'quv jarayonini amalga oshirishning butun sikli uchun asos sifatida, uning boshlanishidan uning samaradorligini aniqlashga qadar, o'qituvchilar yaxlit tizimni tashkil etuvchi teatr pedagogikasining turli usullaridan foydalanganlar: o'yin

harakatlari usuli; bir davrga, tasvirga botirish usuli; tarixiy parallellar usuli; samarali tahlil qilish usuli; rolli o'yin usuli; eskiz usuli va boshqalar.

Anketa natijalari - "O'quv motivatsiyasi va o'qishga hissiy munosabat diagnostikasi" (U.F. Haqberdiyeva tomonidan o'zgartirilgan) ko'rsatdiki, teatr pedagogikasi texnologiyasiga ega bo'lgan bir guruh talabalar o'rganishga nisbatan kamroq tashvish va g'azabga ega, ammo shu bilan birga muvaffaqiyatga erishish motivatsiyasi va yuqori motivatsiya darajasi yuqori.

3-sonli maktab o'quvchilari orasida teatr pedagogikasi texnologiyasi bo'yicha darslar o'tkazilmaydigan 2 b sinfga qaraganda 2v sinf o'quvchilari o'qishga qiziqish bildirishgan. Shuni ta'kidlash mumkinki, nazorat guruh vazifasini bajaradigan 2b sinfida tashvishlanishning eng yuqori darajasi va g'azablanish darajasi o'rtadan yuqori. 2V sinf o'quvchilari tashvish va g'azab shkalasi bo'yicha o'rtacha pozitsiyani ko'rsatdilar. Bundan tashqari, xuddi shu guruh ham yuqori kognitiv faollikni namoyish etdi.

"Teatr sinfi" o'quvchilarining natijalari yuqori muloqot qobiliyatlari bilan ajralib turadi degan xulosaga kelishga imkon beradi.

MUHOKAMA

Umumta'lim maktab bazalarida yetarli darajada o'quv qo'llanmalar va kitoblar mavjud. Ammo til o'rganishda oxirgi yillarda ko'plab yangi amaliyotlar joriy qilinmoqda. Misol uchun, Germaniya maktablarida maktab dasturiga teatr darslari kiritilgan bo'lib, ushbu mashg'ulotlarni olib boruvchi mutaxassis ushbu sinfda turli sahnalashtirilgan teatr tomoshalari tashkil etadi. Mening fikrimcha, bu amaliyot

nafaqat bolalarda kreativlik, o'ziga bo'lgan ishonch va erkin fikrlashni rivojlantiradi, balki aynan ingliz tilini o'qitish amaliyotida qo'llansa ushbu xorijiy tilni mukammal o'rganish va ravon gapira olish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

XULOSA

Olingan natijalar bizga quyidagi xulosalar chiqarish imkonini berdi:

Birinchidan, o'quv motivatsiyasi va ta'limga hissiy munosabatning umumiy diagnostik ko'rsatkichlarini qiyosiy tahlil qilish natijasida teatr pedagogikasining ta'lim motivatsiyasiga ta'siri haqidagi gipoteza tasdiqlandi. Ushbu ko'rsatkich usullarning asosiy shkalasi bilan o'rtacha 75% gacha mos keladi. Binobarin, 2-sinf o'quvchilari nafaqat motivatsion komponentda, balki alohida bilim faolligi va muvaffaqiyat motivatsiyasida ham kuchliroq xususiyatlarga ega.

Shunday qilib, tadqiqot jarayonida biz teatr pedagogikasi muhim motivatsion, rivojlanish va kognitiv salohiyatga ega degan farazlarni tasdiqladik; o'quvchilarning o'quv jarayoniga qiziqishini rivojlantirishni rag'batlantiradi, bolada uning moyilligi va moyilligini, o'qishga hissiy munosabatini ochib berishga, ijodkorlik darajasini oshirishga, hissiy va ijtimoiy intellektni rivojlantirishga imkon beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tanja Bidlo: Theatre Pedagogy. Introduction. Oldib Verlag, Essen, 2006
2. Hans Hoppe: Theatre and Education. Principles, criteria, models of educational theater. Lit Verlag, Munster 2003.2. Aufl.2011, ISBN 3-8258-7130-4
3. Felix Rellstab: drama Manual, Volume 4, theater education. Stutz Publishing Printing Ltd., CH-2000 Wädenswil
4. Gerd Koch / Marianne Streisand (eds): Dictionary of Theatre Education, Berlin Milow 2003: Schibri